

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

**Toledo, Francisco de
Coloniæ Agrippinæ**

16. De his, quæ in sacramento necessaria sunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

cet. Ob id, in descriptione posita est illa pars, *institutum ad cultum veri Dei.*

Quinta pars est, *à Christo Domino*: sciendum est enim, quòd particula omnes præcedentes huius descriptionis conueniunt sacramentis legis veteris: Circumcisio enim erat signum sensibile erant enim signa gratiæ, & in cultum Dei instituta. Sed in hac vltima particula discrimen est à sacramentis legis Evangelicæ: nam illa erant à Deo instituta, est enim Deus etiam saluator, & instructor veritatis, at nostra sunt à Deo per Christum Dominum; Christus enim omnia nostra sacramenta instituit. Ex his tota definitio sacramenti manet exposita. Aliud etiam est discrimen notandum inter sacramenta nostra, & veteris legis, quòd nostra efficiunt gratiam, quam signant: sunt enim instrumenta effectiua gratiæ, at illa antiqua non efficiebant gratiam, sed in illis dabatur gratia ex fide venturi Messæ. Dicitur sacramentum, quasi quoddam sacrum secretum. Est enim magnum secretum, quòd res sensibilis quædam animam interius purificet. Quamuis autem apud antiquos Latinos, non sumatur in ista significatione, nihil refert: non enim habuerunt rem, sicut nos. Emergentibus autem rebus, non uas licet imponere voces.

De his, quæ in sacramento necessaria sunt.

CAPVT XVI.

QVinqve in sacramento conueniunt, materia, forma sacramenti, intentio ministri conferentis, intentio suscipientis, effectus ipsius sacramenti. Quatuor priora sunt de necessitate sacramenti, ita vt, vel vno deficiente, sacramentum non sit: vltimum autem, non semper est de necessitate: nam potest verum sacramentum consistere, quamuis non sequatur effectus ipsius, vt paulo post declarabitur. Oportet autem singula hæc declarare in communi: nam post in particulari declaranda sunt.

In sacramento reperiuntur res, & verba Verbi gratia, in Baptismo est aqua, & verba, *Ego te baptizo*. In pœnitentia, res sunt, peccata: verba, *Ego te absoluo*: sic in alijs, res, dicitur materia Sacramenti, verba ipsa, dicuntur forma. Sunt autem ista adeo necessaria, vt, si adhibeatur res sine verbo, vel verbum sine re, nullum sit sacramentum.

Adhuc

Adhuc etiam debet esse minister, qui in omnibus sacramentis est necessarius, licet non in omnibus opus sit distingi à suscipiente. Nam in Eucharistia, Sacerdos se communicat, in Matrimonio coniuges inter se contrahunt, in alijs semper est distinctus: nullus enim se baptizare, confirmare, absolvere, ordinare, aut vngere potest. Est autem in ministro sacramenta conferente necessaria intentio ista, quæ intentio debet esse conferendi ipsum sacramentum, & faciendi quod facit Ecclesia, aut minister Ecclesia.

Vnde, qui absque illa intentione faceret, nullum conferret sacramentum; qui verò cum hac intentione fecerit, quatenus credat quæ facit non habere efficaciam, & nihil esse, tamen Sacramentum confert. Vnde tali intentione baptisimus ab infidelibus collatus valeret. Nec opus est, quod ista intentio sit actualis: sat enim est, quod sit virtualis, id est, quod, dum accedit ad sacramentum conferendum, accedat eo animo, faciendi quod facit Ecclesia, licet, actu non cogitet quod facit, immo nec opus est, ut, cum accedit, dicat actualiter, intendo facere, quod facit Ecclesia, sed, quod talis intentionis virtute moueatur, scilicet, quod accedit ut minister Ecclesia, ad conferendum, quod est sui muneris.

Ultra etiam hoc, est necessaria intentio suscipientis, cum adultus est. Nam in paruulis Ecclesia supplet intentionem illorum, in adultis autem opus est intentione, adeo ut, si quis vi, aut nolens baptizaretur, non esset baptizatus, aut dormiens, aut amens, dummodò non præcessisset intentio, ut esset saltem virtualis, cum confertur: ista enim sufficeret. Idem etiam de alijs sacramentis censendum est. Hæc igitur quatuor sunt ad integritatem sacramenti pertinentia, quorum singulis deficientibus, nullum est sacramentum, & reuerentia deberet.

Effectus sacramenti duplex est, vnus communis, & generalis omnibus sacramentis. Alter est specialis quibusdam tantum, non omnibus.

Effectus generalis est, gratia. Omnia enim sacramenta conferunt gratiam debite accedentibus & suscipientibus, & hoc ex opere operato, id est, ex vi ipsius sacramenti. Vt terius, deuotioni cuiusque, ultra gradum gratiæ respondentem, datur quidam gradus gratis propter ipsum sacramentum. Attende tamen, quod duplex est gratia, prima, & secunda.

Prima

